

Rigsdagstidende.

1851

Forhandlingerne paa Folkethinget. № 109.

Tredie Session.

391e Møde.

Onsdagen den 10de December.

(Forts.)

David: Da der under denne Sags Behandling er blevet paaberaabt, at Kobbersmedene have kjendt de Begunstigelser, som vare tilstaaede Kobberværkerne, da de etablerede sig, og at det altsaa nu er uden Grund, at Kobbersmedene beklage sig over det stedfindende Forhold, saa troer jeg dog at burde gjøre opmærksom paa, hvorledes disse Forhold i Tiden have udviklet sig. Det er fuldkommen rigtigt, hvad den ærede Indenrigsminister bemærkede, at de Rettigheder, som Kobberværkerne ere i Besiddelse af, ikke først ere blevne dem tilstaaede ved Frd. af 1768, der egentlig ikke indeholder nogen Berettigelse for dem, men kun en Forskrift om den Maade, paa hvilken de skulde gjøre Brug af de dem engang tilstaaede specielle Privilegier. Det er ogsaa oplyst, at flere af Kobberværkerne have haft saadanne Begunstigelser allerede fra Begyndelsen af det 18de Aarhundrede; men jeg maa hertil bemærke, at dengang fandtes der intet Kobbersmedelaug her i Landet. Det er et af de yngste Laug, dets Laugartikler ere fra 5te Septbr. 1741. Forholdet var dengang saaledes, at Kobberværkerne for det Meste udelukkende beskæftigede sig med Kobberets Udvalsning og med de større Arbeiders Forædigelse, medens de mindre Utenfiliere enten bleve gjorte af Mestrene, som endnu ikke havde dannet sig i Laug, eller bleve indførte fra Udlandet. Trangen til Kobberutenfiliere af et mindre Slags blev, som sagt, ikke tilfredsstillet af Kobberværkerne, og der opstod derfor i Kjøbstæderne Kobbersmede, der i Kjøbenhavn dannede sig til Laug i Aaret 1741. Senere er fremmed Kobbertøis Indførelse, som en æret Taler bemærkede, flere Gange bleven forbudt; men, hvorvidt det er skeet til Fordeel for Kob-

berfabrikerne, eller for at begunstige eller sikke Kobbersmedene i Kjøbstæderne, er vistnok meget vanskeligt at afgjøre; men jeg finder det høist rimeligt, at det er skeet til Fordeel baade for Kobbersmedene og for Kobberværkerne. Imidlertid har Forholdet forandret sig saaledes, at det ikke er blot Kobberets Udvalsning og de større Arbeider, der forarbeides paa Kobberfabrikerne, men at de ogsaa forarbeide en stor Mængde mindre Gjenstande, som, om de end ikke udelukkende vare tilstaaede Laugsmestrene, dog factisk bleve forlangte af dem. Det var mod denne Tingenes Tilstand, at Kobbersmedene allerede 1836 hævede deres Koft, og fremførte deres Andragende for Koeskilde Stænder, hvor man, efter at denne Sag havde været behandlet i en Comitee, fandt den forsaavidt grundet, at man troede at maatte raade Bod paa den mislige Stilling, hvori Kobbersmedene vare, uden at man dog kunde ansee det for rigtigt at berøve Fabrikerne de Rettigheder, af hvilke de hidtil have været i lovlig Besiddelse, deels som et personligt og deels som et reelt Privilegium. Stænderforsamlingen foreslog derfor, at en lignende Huseerret skulde paa Ansøgning kunne bevilges de Kobbersmede, som søgte derom, og i Overensstemmelse dermed blev et Andragende indgivet til Regeringen, hvortil man endnu havde foiet den Hensigt, at Regeringen skulde søge snarest muligt at ordne Forholdet med Kobberværkerne, forsaavidt det kunde skee, og at naar det var et personligt Privilegium, den da ikke ved et Thronskifte skulde fornye Privilegiet til Huseerfrihed. Dette er imidlertid ikke skeet, og baade Kobbersmedelaug og Kobbersmedene, der ere etablerede i Kjøbstæderne, ere i samme mislige Stilling, som de hidtil have været, og ere udsatte for en Concurrence, der griber ind i det mindre Arbeide, hvortil de næsten udelukkende ere henviste, under Forhold, der ere langt fordeelagtigere for Kobber-